

Илази сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3-20
на по године К 1-80
на четврт. год. К —80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
дним фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Српски народно-црквени сабор.

Карловци, 30. маја 1910.

Као што вам је познато, сазван је српски народно-црквени сабор у Карловцима на дан 29. маја 1910.

Овај сабор састао се у врло важним приликама. Радикали су својим радом за осам година довели нашу народно-црквену аутономију и иметак њен у ћор-сокак. У сабору 1906. и 1908. створили су неке важне уредбе, а да се пре нису осигурали, да ће влада угарска предложити краљу на потврду те уредбе без промене. Тако је дошло до тога, да је угарска влада код неких уредаба додала неколике параграфе, а код других додала, да угарски министар председник решава у задњој, врховној инстанцији (молби) оно што реше наше аутономне власти, као што су: Саборски Одбор, Школски Савет, Народно-црквени Школски Савет.

Тако, на пример, код манастирске уредбе министар председник потврђује уговоре о закупу манастирске земље. Ми не можемо стопу земље манастирске дати у закуп, а да министар председник угарски не каже: да.

Да наведемо још један пример. Радикали су створили уредбу о том, ко може бити изабран за посланика. По старој уредби није никад могао бити биран онај, ко је кажњен због злочинства каквог. Радикали су то променили, да после неколико година може бити и такав биран за посланика. То су учинили само зато, да Јаша Томић може бити изабран, који је убио д-р Мишу Димитријевића и у вацкој тамници одробовао 6 година.

Но добро. Ми томе не замерамо. Може човек починити злочинство, па се покајати. И у државни сабор могу бити бирани такви људи, кад прође одређени број година.

Али шта се догодило овде? У то баш доба, 1908., почео је Раух затварати самосталце због злочинства „велеиздаје“. Раух и угарска влада држали су, да ће све вође самосталске доћи у тамницу и бити суђени на робију. Ту прилику хтела је употребити угарска влада, да за увек затвори врата самосталским првим људима у српски народно-црквени сабор. И угарска влада

дода оној радикалској уредби, да они људи, који су кажњени због политичког злочинства (као што је и велеиздаја) не могу никад бити бирани у народно-црквени сабор. Тако је Векерле мислио осигурати за дуго владу у аутономији својим радикалима, којима је од велике љубави и ордене на прса прикачио.

И учинио је чега нема нигде у свету. Јер свуда на свету прости злочинци могу у државне саборе тек кад истекне одређени број година, што су изашли из тамнице. А политички злочинци могу одмах у сабор у целом свету, чим изађу из тамнице. Не мора да прође ниједан дан после тога. Само код нас прости злочинац, који је убио човека, може у Народном-црквеном Сабору, а политички кривац не може никад.

Боље је онда било, да је остало по старом, него што су радикали створили ову уредбу, а да се пре нису осигурали код угарске владе, да ће бити потврђена без икакве промене. Јер шта може сад учинити влада рђава? Она може обедити прве српске људе због ма каквог политичког злочинства — рецимо бунења, што је најлакше — најмити као Раух лопове свједоке, дати да им суде Тарабокије и браћа, и тако им за увек затворити врата српског народно-црквеног сабора!! Тако су радикали паметно све уредбе у сабору удесили.

А како су управљали с народно-црквеним иметком, о том сте доста читали. Колике су стотине хиљада народног новца улудо утрошене, то знамо. А колико ће се тога још открити, чућемо ускоро, ако Бог да.

Због свега овога народ је страшно судио радикалима на изборима. Пре су имали 41 посланика, а сад су их добили 28. И то зато, што су имали у рукама власт у народно-црквеној аутономији, а нарочито у општинама црквеним, те су починили силна безакоња, одузели право гласа стотинама самосталских бирача у Срему и Угарској.

У Сабору сада седе 44 самосталца и 3 члана српске народне странке у Угарској, који су се отцепили од радикала, кад су видели њихова силна безакоња и уверили се о њихову ненародном и несрпском раду. Они ће се у свему слагати са самосталцима.

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и послуже, да га читате.

Сабор ће имати, дакле, важан и велик посао да обави самим исправљањем погрешака, које су починили радикали. А колико ће тек имати посла, да уреди оно, што су радикали пропустили учинити, па тек док доведе у ред поремећено господарство с народно-црквеним иметком.

Но ми се уздамо и унапред знамо, да ће с. с. с., која сад има већину у сабору, умети и хтети све учинити, да то изађе на што већу корист српског народа.

У то име сретан нека буде рад Српског народно-црквеног сабора у Карловцима.

Отворење Српског народно-црквеног сабора.

Карловци, 30. маја 1910.

Већ у суботу стигла је у Карловце већина посланика с. с. с. Пре подне и после подне у суботу имали су посланици с. с. с. договоре о држању свом код отворења. Знало се, да су радикали тако осрамоћени и утучени, да се неће усудити правити никаквих покура код отворења. Али опет, требало се на све спремити. Самосталци су били одлучили, да се нададу ни с чим изазвати, већ да ће бити потпуно мирни и присебни.

У суботу после подне око по један стигао је и краљев комесар Ђула Рохоњи, државни саветник у угарском министарству правде у Карловце. Дочекан је по пропису с највећом парадом. На станици жељезничкој дочекала га је војна музика, одред један војске, градско карловачко заступство, управе школа у Карловцима, свечана патријархова кола с владиком једним. Уз патријархов двор постављени су били војнички топови. Пред двором дочекао га је патријарх, све владике, многобројни свештеници и калуђери, ђаци свију школа и професори и много света. Топови су без прекида грували.

У недељу, 29. маја, у 11 сати пре подне отворен је сабор. Одмах се види, колика је већина самосталаца, кад заузеле места у саборници. Две трећине простора покрише самосталци и чланови српске народне странке. На њиховим лицима читаш радост, одлучност и вољу да раде. Код радикала највећа потиштеност и сметеност. Радикалски Саборски Одбор није се усудио ни да седне за свој сто, да не упада јако у очи свету, него поседао у посланичке клупе, да их теже свет примети. Тешко је то гледати у очи свету, кад те оптужује због упропашћења стотина хиљада народног иметка, а не можеш да се одбраниш!

Сабор је отворио краљев комесар, којег је допратило у сабор изасланство саборско, све уз прописане почести и испратило после отворења сабора.

Галерије саборске препуне су света. Силан свет стајао је вани, јер су мале просторије да их приме. Кад су посланици предавали веродајнице, поздрављале су галерије бурно поједине самосталце, а нарочито посланике „веле издајнике“.

После предавања веродајница изабран је одбор верификациони, то јест одбор, који ће установити, јесу ли избори посланика по закону обављени. У одбор је изабрано 15 чланова. Самосталци нису себични, као што су били радикали, кад су имали већину, него су изабрали у тај одбор и 5 радикала, 1 члана српске народне странке и 9 самосталаца, тако да су све странке заступљене у њему према својој снази.

После тога је прва саборска седница закључена, а друга ће се сазвати, кад верификациони одбор сврши свој посао.

Кад су самосталци излазили из сабора-поздрављао их је сакупљени народ бурно и одушевљено. „Велеиздајника“ Адама Прибићевића носила је омладина на рукама. Радикали су покушавали да грде и руже самосталце, али им је глас звучио као глас разбијена лонца.

Неки радикали показали су и овај пут своју разбојничку ђуд. Браћа и синовци д-ра Ђорђа Красојевића, председника радикалне странке, најпре су у недељу пре подне разбили главу једном богослову. Кад нису били зато затворени, мислили су да им је све допуштено, разбили су поподне главе неколицини Новосађана, присташа српске народне странке. Но сад им није опроштено, него су сва четири затворени.

Нетреба се нико бојати, да ће самосталци пустити, нека радикали омету рад сабора, како то они прете. Самосталци нису насртљиви и себични као радикали. Али ће они умети и спречити сваки покушај радикалски да сабор разбију, као што су то и у Загребу учинили као чланови српско-хрватске коалиције, кад су франковци, браћа радикалска, покушали да спрече рад сабора а нарочито његов рад око проширења изборног права.

Српски народ нека с поуздањем гледа у с. с. с. Она ће поуздано увести ред у Српску народно-црквену аутономију, па ма шта радикали покушали.

Русија.

Вјера старих Руса.

Стари Руси нису имали храмова. Они су службе својим боговима обављали под отвореним небом, обично на врховима брда под каквим високим дрветом. Били су правили идоле, ки-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.пове.rs својих богова и приносили им жртве: заклану стоку, разне пољске плодове.

Правих попова није било у старих Руса. Сваки домаћин могао је сам боговима приносити жртве и говорити молитве, дакле служити службе. Но осим тога било је посебних људи: врачара, чаробњака, пророка, који су знали тобоже добро вољу богова, умјели богове умилостивити и прорицати будућност.

Осим ових чаробњака било је по вјеровању старих Руса и вјештица. Оне су од реда бабе, по ноћи пјевају зраком, јаше на свињи или метли. Међу њима је прва баба-јага. И вјештице могу учинити, да богови нешто ураде или не ураде. Оне раде о злу људима: пошаст у стоци, суша, поводњеви и тако даље, све то стоји до воље вјештицама. Вјештице се састају на Лисој Гори понекада. Тамо играју, пјевају и смишљају зло људима.

И ако стари многобожачки Руси нису имали храмова, ипак су имали празника, које су славили с великим свечаностима.

Један од главних богова био је Русима Дажбог, бог сунца. Јер Руси су били ратари, а ратарима је свуда сунце у природи најважније. Зато су гледали да умилостиве бога Сунца светковинама у његову част. Сви стари Словени у велико су славили празнике у част бога сунца.

Први празник у част бога сунца славили су Руси, кад се почео топити снијег и сијати прољетни усјеви.¹⁾ Други, тако звани „сјемик“, кад је сијање усјева било завршено. О овом празнику играла су кола младежи око накићеног дрвета. У Русији је и сад обичај, да се иде по пољима засијаним са заставама окићеним цвијећем. Трећи празник је „Купало“. Слављен је данашњем нашем Ивандану, кад је сунце најјаче. И тада су палили ватре, младеж је играла око њих, прескакивала их, пјевала пјесме. Огњем и водом с овог празника кропили су поља, да боље роде. Иза овог празника почињала је жетва.

И код садањих Руса, а и код нас, сачували су се трагови овог празника. У очи Ивања пале се ватре (ивањски кријесови), на Ивање се бере цвијеће, плету вијенци.

Четврти празник светковао се зими, од прилике у доба, кад је наш Божић, звао се „Коледо“. Код нас је остао траг овом празнику у многим божићним обичајима. А у припјевима народних пјесама спомиње се и име „Коледо“: Ладо, Коледо!

¹⁾ Богу се приносило на жртву јарац, омладина се купала у ријекама у знак чишћења. (И сад је обичај у Русији, да о Богојављењу младеж скочи на трен у воду). Омладина је играла у колу, пјевала пјесме у част сунца, мјесеца, звијезда. Палили су ватре свете, молили Бога, да усјеви роде итд.

И по том се види, како смо ми близу Русима по свему.

И код сахрана мртваца сад код нас сачувало се много тога из оног прадавног доба, а особито „даћа“, гозба послије покопа.

Онај Арап Ибн-Фацлан, ког смо већ једаред споменули, описао је тачно обичаје старих Руса код сахране мртваца. Мртваце су спаљивали, а с њима обично и њихово оружје, коња, жену, па онда пса, два бока, пијетла, кокоши неке пољске плодове. То су чинили, јер су вјеровали да покојник живи на оном свијету као и на овом, па му треба све његово тамо.

Послије покопа се држи у част покојнику велика гозба.

Годину дана по покопу опет се приређује част над гробом покојника.

Но Руси су своје покојнике и у земљу закапали. Није се баш морало спаљивати сваког. Други Арап, Ибн-Даста пише о том у опису свога пута кроз руске крајеве. У гробницу су закапали и одјећу покојника, његове наруквице, много јела, посуде с пићем, новац, ако га је било, и најзад његову најмилију жену сахрањивали су с њим живу у гроб.

Руси и сад баш над самим гробовима покојника држе гозбе, по оном најстаријем обичају. б.

„Србобран“ и избор Адама Прибићевића.

Од једног ратара, свог изборника, добио је Адам Прибићевић писмо, у коме се тај ратар тужи, што је „Србобран“ осудио оне, који су гласали за Адама Прибићевића, а против кандидата странке д-р Милана Мандића.

Тај ратар пише, између осталог, и ово:

„Са великим одушевљењем ратара истакнут је противкандидат Адам Прибићевић. Па и како неби сваки свјестан Србин интелегентан човјек, а особито ми ратари, сјећајући се жртве Адама Прибићевића, који је пред вјешала доведен био за прва народа свога, то учинио. А добро се сјећамо и помљиво смо пратили велеиздајничку парницу, а и Акуртијеву оптужницу, која много спомиње „Српско Коло“ и многе чланке под шифром А. А и данас, ево, дочекасмо опет, после 20 мјесеци тешкога његова робовања, да пред очима својима прочитамо који чланак врло користан за поуку ратару, под истом шифром А, који нас окрепљује братским осјећајима. И таково омиљено срце међу народом није заслужило презрења, већ најугледније мјесто.“

Из овога видимо, да народ није право разумио оно што је „Србобран“ написао о гра-

чачком избору. Није „Србобран“ рекао да треба презрети Адама Прибићевића. То ником код „Србобрана“ није било ни на крај памети. „Србобран“ је рекао оно што мора сваки Србин послуже мало размишљања одобрити. А то је у овом:

Ако ће једно друштво напредовати, сваки члан друштва тога мора слушати оно што цијело друштво одлучи. Јао оном друштву, у ком нико никог не слуша, у ком свако тегли на своју страну. Никад у њему среће и напретка.

Нарочито ми Срби морали би се научити бити сложни и слушати већ из своје несретне прошлости, која је баш зато и била несретна, што међу нашим старима нико није хтио слушати, већ је свако радио по свом пустом ћефу. Зато смо и дошли на ове гране, што су нам стари тако радили.

И странка је друштво, ком нема напретка, до год поједини чланови хоће да је њихова воља старија од воље цијеле странке. Па тако и с. с. с. Она је досад баш и напредовала толико, што је њеним члановима странка била преча од њих самих. Почне ли се другачије радити, почеће и странка пропадати.

Ето, зашто је „Србобран“ осудио то што у Грачацу не послушаше странке, него срушише њена кандидата. Тим је дан примјер и другим котаревима за будуће. У Грачацу нису послушали странке, него изабрали другог. Сад могу рећи у другим котаревима: Па кад су Грачани могли онда учинити тако, зашто ми неби сада? И расуло и пропаст је ту.

Адам Прибићевић хтио је одмах захвалити стога на мандату. Но на жељу управе странке он је придржао мандат, јер је странци потребан био мандат, против кога није уложен протест, будући да има много мандата, против којих су уложили радикали протесте или су обавили посебно изборе, само да тако омету овај сабор. А то се никако није смело допустити.

Ми молимо све своје пријатеље у срезу грачачком, да се устрпе, док не добијемо времена да ову ствар ријешимо на задовољство свију. Нека због овог свега не носе мржње у срцу једни на друге. Нама је више него иком потребна љубав међусобна, пажња и слога. Нарочито молимо оне, који су гласали за Адама Прибићевића, да не осуђују оних који су гласали против њега. Они су чинили своју дужност, они нису гласали против њега лично, него су гласали за странку, онако како су морали као чланови с. с. с. гласати. Јер, да је њега странка поставила за кандидата, они би сви гласали за њега.

Бановић Страхиња.

(Наставак).

Ја кад бане књигу проучио,
Мука му је и жао је било,
У образ је сјетно невесело,
Мрке брке ниско објесио,
Мрки брци пали на рамена,
У образ се љуто намрдио
Готове му сузе ударити.
А виђе га старац Југ-Богдане,
Виђе зета јутру на уранку,
Плану Јуже, како огањ живи,
Страhiniћу зету проговара:
„О мој зете, Бог ми с тобом био!
Што си, зете, јутрос подранио?
А у образ сјетно невесело?
Од шта си се, зете, раздертио?
На кога си с', зете, ражљутио?
Ал' се шуре тебе насмијаше,
У јеглени ружно говорише?
Ал' шурнаје тебе не дворише?
Ал' махану тој тазбини нађе?
Кажи, зете, што је и како је?“
Плану бане, па му проговара:
„Прођ' се, тасте, стари Југ-Богдане!
Ја сам с шурам' био у лијепу,
А шурнаје господске госпође
Дивно зборе, а дивно ме дворе,
Тој тазбини мојој мане нема,
Но да видиш, што сам невесео:
Стиже књига од малене Бањске,
Баш од моје остарјеле мајке;“
Каже јаде тасту на уранку,
Како су му двори похарани,
Како су му слуге разагнате,
Како ли је мајка прегажена,
Како ли је љуба заробљена:
„Но мој тасте, стари Југ-Богдане!
И ако је моја данас љуба,
Љуба моја, ал' је шћера твоја:
Срамота је и мене и тебе;
Но мој тасте, старац Југ-Богдане!
Мислиш ли ме мртва пожалити,
Пожали ме док сам у животу.
Молим ти се и љубим ти руку,
Да даш мене ћеце деветоро,
Ђецу твоју, а шурове моје,
Да ја, тасте, у Косово пођем,
Да потражим душманина мога,
А царева грдна хаинина,
Који ми је робље заробио;
А немој се, тасте, препанути,
Ни за твоју ћецу убринути;
Ја ћу ћеци, мојим шуревима,
Хоћу њима рухо пром'јенити,
А у турско рухо облачити:
Око главе бијеле кауке,}

А на плећи зелене доламе,
 А на ноге меневиш чакшире,
 О појасу сабље пламените;
 Призват' слуге и казаћу јунак,
 Нека слуге коња оседлају,
 Оседлају, тврдо опасују,
 Нек пригрћу мрким међединам';
 Учинићу ћецу јаничаре;
 Ја ћу ћецу шуре сјетовати,
 Када са мном буду кроз Косово,
 А кроз војску цара на Косову,
 Пред њима ћу бити делибаша,
 Нек се стиде и нек се препану,
 Нек се свога боје старјешине;
 Когоћ стане у царевој војсци,
 Ко гоћ стане с нама говорити,
 Стане турски, окрене мановски,
 Ја с Турцима могу проговорит',
 Могу турски и могу мановски,
 И арапски језик разумијем,
 И на крпат ситно арнаутски;
 Проводићу ћецу кроз Косово,
 Сву ћу војску турску уходити,
 Док ја наћем душманина мога,
 А Турчина силна Влах-Алију,
 Који ми је робље поробио;
 Нек шуреви буду у невољи,
 Ел сам, тасте, могу погинути,
 Ја ли ране ласно допанути.“
 Кад то зачу стари Југ Богдане,
 Плану Јуже, како огањ живи,
 Страхинь-бану зету проговара:
 „Страхинь-бане, ти мој зете мили!
 „Вићех јутрос да памеги немаш.
 „Што ми ћеце иштеш деветоро,
 „Да ми ћецу водиш у Косово,
 „У Косово, да их кољу Турци,
 „Немој, зете, више проговарат',
 „Не дам ћеце водит' у Косово,
 „Макар шћери нигда не видио.
 „Мио зете, дели Страхинь-бане!
 „Рашта си се тако раздертио?
 „Знаш ли зете? не зна ли те људи!
 „Ал' ако је једну ноћ ноћила,
 „Једну ноћцу шњиме под чадором
 „Не може ти више мила бити,
 „Бог ј' убио, па је то проклето,
 „Воли њему, него тебе, сине;
 „Нека иде, враг је однео!
 „Бољом ћу те оженити љубом,
 „С тобом хоћу ладно пити вино,
 „Пријатељи бити до вијека;
 „А не дам ти ћецу у Косово.“
 Плану бане, како огањ живи,
 У иједу и тој муци љутој
 Не шће викнут' ни призвати слугу,
 За сеиза ни хабера нема,
 Но сам оде к ђогу у ахаре,

Ја како га бане оседлао!
 Како ли га тврдо опасао!
 Па заузда ђемом од челика,
 Пред дворе га води у авлију
 К бинекташу бијелу камену,
 Па се ђогу фати на рамена,
 Погледује девет својих шура,
 А шуреви у земљицу црну.
 Бан погледну пашенога свога,
 Некакога млада Неманића,
 А Неманић гледа у земљицу.
 Кад пијаху вино и ракију,
 Сви се фале за добре јунаке,
 Фале с' зету и Богом се куну:
 „Волимо те, Страхинићу бане!
 „Но сву земљу нашу царевину;“
 Ал' да видиш јада у невољи!
 Бану јутрос нема пријатеља:
 Није ласно у Косово поћи.
 Виће бане, ће му друга нема,
 Сам отиде пољем крушевачким.
 Ја кад био низ широко поље,
 Обзире се на Крушевцу б'јелу,
 Неће ли се шуре присјетити,
 Неће ли се њима ражалити;
 А кад виће јутрос на невољи
 Ће му нема главна пријатеља,
 Паде на ум, па се досјетио
 За његова хрта Карамана,
 Кога воли него добра ђога,
 Те привикну из бијела грла,
 Остало је хрче у ахару;
 Зачу гласа, хитро потрчало
 Док у пољу пристиже ђогина,
 Покрај ђога хрче поскакује,
 А златан му литар позвекује,
 Мило било, разговори с' бане.

(Наставиће се.)

Кад не добијеш „Српско Коло“.

Доста пута догоди се, па претплатник новина не добије понеког броја новина. Ту може бити крива пошта, на којој се дотични број изгубио. Може бити кривица и код управе новина, која се забуни код отпремања неколико хиљада бројева, па понеком не пошаље броја.

Сад, чија кривица била да била, није право по претплатника. Он је лист платио и треба да добије сваки број, да га чита. А и ми богме волемо да наши претплатници сваки број прочитају и нешто науче.

Зато треба претплатник да *рекламира* (затражи) онај број „Српског Кола“, који није примио. Многи би претплатник то и учинио, али мисли, да му се не исплати платити поштарину за то. Прескупо би га онда дошао тај број. Па тако ћути и љути се на нас, што

није добио листа, па ако се то још једаред деси, може да се наљути и остави наш лист за увек, и ако ми нисмо ништа криви, и ако би му ми послали дотични број, кад би знали, да га није добио.

Да то не буде, ми овде упућујемо своје претплатнике, да се за рекламацију не плаћа никаква поштарина, већ треба само сести и написати на комадић папира чиста, велик као обична дописница поштанска, да дотични број није дошао, и замолити да се пошаље. На ту рекламацију не треба никакве марке.

Овако та рекламација мора изгледати:

На предњој страни треба написати:

Рекламација новина.

Уредништву

„СРПСКОГ КОЛА“

Загреб

Николићева улица број 6.

На другој страни треба написати овако:

Број 19. (изгубљени број) „Српског Кола“ нисам примио, па молим, да ми се одмах пошаље.

Милош Пешкир
Блињски Кут.

А можеш узети и коверт (само те то стане 2 филира, јер толико стоји коверт), па на њему напишеш као на предњој страни горе, а унутра туриш комадић папира, на ком си написао ко горе на другој страни. Али не смеш коверт залепити. Мора остати отворен.

Мислимо да ће сада сваки наш претплатник сасвим јасно разумети, како ће затражити онај број „Српског Кола“, који није примио, а да га то ништа не кошта.

Шта се збива у нас и у свијету.

САНКЦИЈА ИЗБОРНЕ РЕФОРМЕ. Краљ је у Будимпешти потврдио закон о проширењу изборног права. Тиме је једна велика народна тековина

извојевана поред свију сметња, које су јој на пут стављали душмани народни. Српска сам. странка може се поносити пред народом, што је овим законом проширила права народна. Сад ће тек моћи да и лакше приступи проширењу других народних права. Зато ћемо морати још чвршће стиснути своје редове.

Живила изборна реформа!

За „Српско Коло“ Послали су нам за „Српско Коло“: Госпођица Мара Цвијановић из Загреба 5 К 60 ф; Марко Ђолић из Пожеге 7 К 44 ф; I. Беловарско трговачко друштво у Беловару 9 К; Милан Ђурђевић из Прхова 4 К 28 ф; др. Миленко Марковић, народни заступник из Пакраца 20 К; Божидар Ђорић из Ремовца 4 К 80 ф; Никола Тепшић, учитељ из Блатуше 21 К 36 ф; Јово Лончар из Ријеке 13 К 2 ф; П-П. Метикош из Негославаца 9 К 60; Урош Шуваковић из Јарка 3 К 50 ф.

Одгода сабора. Земаљски сабор у Загребу одгођен је на неодређено време, пошто је примио закон о проширењу изборног права. Закон је подбан Чаврак однио у Будимпешту на санкцију краљевску. Јер је краљ прошао кроз Будимпешту на свом путу у Босну. У Будимпешту је прошлог петка стигао и бан по истом послу.

Цар и краљ Фрањо Јосип I. у Босни. У недељу 29. маја ујутру кренуо се краљ Фрањо Јосип I. из Будимпеште жељезницом према Босни. С њим путују царски и краљевски министри, који су највећа господа у држави иза цара и краља. Краљ ће се довести до Брода, а одатле ће према Сарајеву.

Босна и Херцеговина су сад припале сасвим нашој држави па Његово Величанство краљ иде у походе својим најмлађим земљама. Сарајево је све искићено српским и хрватским заставама, силан се народ слегао у Сарајево да види краља. Имаде свијета и из других земаља. У Сарајеву већ нема доста кућа за становање, толико се народа згрнуло.

Краља ће срдачно дочекати и поздравити и Срби и Католици и Муслимани. Краља ће у Босни тим радосније дочекати, што је и Босна добила свој сабор, који је, и ако није богзна какав, бољи него никакав.

Црна Гора — краљевина! Црна Гора је слободна српска кнежевина. Она хоће сад да буде краљевина, а њезин кнез краљ. Зато се црногорска влада обратила другим великим државама и рекла им, да ће се прогласити краљевином, и велике државе су пристаде на то. Тако ће наскоро бити од кнежевине Црне Горе краљевина Црна Гора. То је част бити краљевина, али никаква корист.

На Цетињу се родио у кнежевића Мирка син. Кум ће му бити руски цар Никола.

Врједноћа радикална. У верификациони одбор на срп. нар.-црквеном сабору изабрано је и 5 радикала: д-р Јован Радивојевић-Вачић, д-р Миливој Бабић, д-р Светислав Новак, Мита Клицин и Стеван Михалцић. Одбор је држао сједницу у понедељак 30. маја прије подне. Кад није био готов, одређена је сједница и послје подне. Око 7 сати устану радикали и кажу, да изступају из одбора, јер самосталци их муче дугим седницама.

Ако самосталци муче њих пет, они муче и себе, јер самосталаца је девет у одбору. Кад су радикали отишли, одбор је наставио рад, и кад није био готов до 8 сати у вече, одређена је опет наставак сједнице у 10 сати у вече, па док буде устробало у ноћ. Дакле самосталци су себе саме мучили, држали сједницу од јутра па до поноћи, и то и онда кад су радикали изашли ван.

Радикали су научили брати дневнице, а да ништа не раде. Тешко је њима радити. Чим морају малко само напрегнути леђа, одмах то зову мучењем. Али, бадава им је. Самосталци хоће да сабор што брже ради, да се без потребе неодуговлачи и не расипа народни новац.

Арнаутски устанак угушен је. Турска војска купи од Арнаута оружје. Али у прави Арнаутлук, у срце арнаутске земље војска се није усудила кренути. Одавно су прошла времена, кад је онуда корачала нога турског војника. Зато се Срби у Турској немају зашто особито радовати, што је устанак овако угушен. Арнаути ће за кратко, чим већи дио турске војске отиде, опет почети жарити и палити.

Хофрихтер осуђен. Онај официр Хофрихтер што је хтио потровати своје другове, само да прије дође у ђенералштаб, осуђен је на смрт вјешалима.

Русија и Енглеска. Преко 50 година биле су ове двије моћне државе завађене кривицом Енглеске. Покојни енглески краљ видио је, да Енглези имају криво и да Енглеској не пријети никакво зло с руске стране. Зато је он прекршио са старом политиком непријатељства и измирио се с Русијом, склопио с њом пријатељски савез. Кад је он сада умро, порадовала се Њемачка, која се боји тога савеза, да ће се то пријатељство распасти. Али то пријатељство ухватило је већ врло дубок корјен у обима државама, а нови Енглески краљ Ђорђе, син Едуардов, као да је још више од свог оца склон томе савезу. Зато је Нијемце стало нешто зепсти око срца.

Јулијаново друштво. Ово мађарско друштво за подизање мађарских школа врло јако напредује. Оно је имало 23. маја п. н. своју главну скупштину у Бидимпешти. Из извјештаја види се, да то друштво страховито напредује. Ево главних података: За ову прошлу годину подигнуто је 17 нових школа; број учитеља се попео од 65 на 82; број ученика од 4629 на 5371! Основано је 25 књижица за народ. Свега књижица има 148 у 100 мјеста.

Ово друштво ради и у Хрватској и подигло је већ велик број мађарских школа. С тога ми Срби треба да добро отворимо очи и да се одупремо непријатељу, који пријети да нам одузме и вјеру и језик и све!

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Народно здравље.

Лекарске поуке.

(Свршетак.)

Заиста, црни хлеб пре засити него бели. А то услед тога, што је потребно дуже време, па да се црни хлеб свари — скоро четири часа, док се бели хлеб много брже — за три часа свари.

Поред тога, нашем свету изгледа црни хлеб да је слађи него бели, услед извесних састојака — киселина, које остану у крупним несамлевеним деловима зрна.

Али, на што је све то, кад тај црни хлеб само напуни желудац, а врло мало од тога пређе у крв. Поред тога услед тешке сварљивости стално шкоди желудцу.

Није обест и предовољство јести бели хлеб. То је непходна потреба, па да буде користи од употребе хлеба.

Боље је узети и мању количину белог хлеба, и ако је мало скупљи, него јести црни хлеб. Хлеб се мора правити од чистог и доброг брашна. Ужегло брашно, као и оно, где је самлевена многа уродица производи разне па и тешке болести желудца и црева.

Зато узимај брашно само од добро зрелог жита.

Чувај брашно на чистом и не на топлом месту. Не мељи на једанпут велику количину брашна, а нарочито ако немаш добру оставу за брашно.

Да хлеб буде хранљивији и да се лако свари, потребно је, да је зготовљен, умешен од киселог теста.

Кисело тесто добија се, кад се брашно замеси квасцем од већег укислог теста или др. нарочитом врстом квасца.

Квасац дествује да хлеб нарасте, да буде шупљикав, и да се извесни хранљиви састојци претворе у друге лако сварљиве делове.

У колико тесто више нарасте и поступно се пече, у толико је хлеб шупљикавији.

Кисео и шупљикав хлеб лако се вари, јер желудачни сок свуда лако и брзо допре и дествује.

Зато је кисео хлеб, смесница, лако сварљива и јако хранљива храна.

Некисео хлеб — проја — ладњача и погача, тешко се вари и не даје довољно хране.

Ако се, пак, кукурузно брашно, чиме се наш народ највише храни, замеси као кисело тесто — квасцем, онда је такав хлеб врло добра храна. —

Хлеб замешен млеком много је хранљивији и лакше се вари него обичан кисео хлеб.

Качамак је слаба и врло тешка храна а нарочито за децу.

Хлеб треба замесити и испећи тако, да од једног килограма брашна буде 1.250 грама хлеба.

Хлеб треба да је добро печен. Печенији хлеб је здравији.

Недопечен и гњетав хлеб не само што не даје довољно хране, већ је јако и нездрав, јер квари и желудац и црева, услед чега долазе многе тешке болести.

Корица од хлеба лакше се вари и хранљивија је него средина.

Корица на хлебу не сме се ни чим намазивати.

Хладан хлеб лакше се вари и здравији је него врућ и гњетав.

Прекисео хлеб је нездрав и тешко се вари. Кваран и буђав хлеб је отров.

Хлеб треба пећи у чистој пећи, која се одоздо греје, а не са места где се и хлеб пече. Такве пећи треба да има, нарочито на селу, свака кућа.

Хлеб, који се пече у црепуљи, у пепелишту, под сачем, на шпархету није добар. Тај се хлеб никад добро и подједнако не испече, а упрља се пепелом и угљеном, па не може да се очисти.

Не пожали труда, већ своју свакидању намирницу — насушни хлеб — спреми онако, како ће ти праве хране дати.

Имај увек на уму: да храни само оно, што се свари, а не све оно што се поједе. „З. З.“

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство“ задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српскога Братства“. Из тог фонда снабдева се сирочад одјећом и путним трошном, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спрмити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), **подупирачи** (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или **прилагачи** (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа** (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има.

15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонотол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервиран катар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

— Све три књиге **К. 1.60 Франко.** —

Наручују се упутницом.

„Српско Коло“
прима огласе по најумјеренијој цијени.